

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedel in praznikov, ob 4. uri pop. — Naročnina znaša: za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K in za en mesec 3 K. — Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamične številke po 6 stot. (3 nč.); izven Trsta pa po 8 st.

Telefon številka 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglas

se računajo po vrstah v petih. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd., se računajo po pogodbi. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Neprankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnštvo v ulici Molin piccolo št. 7. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna: ulica Torre Bianca 12.

Politično društvo „Edinost“ naznanja, da je zopet siljeno odložiti za 2. dan novembra napovedani občni zbor. To pa iz razloga, ker na shod povabljeni istrski poslanci, in še posebej predsednik društva sam, se ne bi mogli odzvati, kakor druga leta, radi nepredvidjenih dogodkov v deželnem zboru istrskem. Z ozirom na te dogodke se ne more določiti dneva zborovanja.

ODBOR.

S shoda slovenskih odvetnikov v Ljubljani.

Referat dra. Otočarja Rybáča o justičnih razmerah v Primorju.

(Dalje.)

V Istri seveda, izvzemši sodna okrajja Podgrad in Volosko, in pri preiskovalnih sodnikih v Trstu, kakor tudi na okrajnem sodišču za kazenske stvari v Trstu, ostalo je vse pri starem, t. j. pri neomejenem gospodstvu laškega jezika v vsem postopanju. Istotako je, kakor že omenjeno, tudi državno pravdnštvo v Gorici, Trstu in Rovinju uradovalo izključno in edino le laško in to tudi tedaj, ko so že prihajale cele slovenske preiskave z goriških sodišč. Prvo je začelo s slovenskimi obtožnicami državno pravdnštvo v Gorici. Neverjetno dolga in trdovratna pa je bil boj za slovenske kazenske obravnave in za slovenske obtožnice v Trstu in v Rovinju. Še dandanašnji vršijo se v Trstu in v Rovinju kazenske obravnave, katere začenjajo z laško obtožnico, na katerih se pa potem ne ališ več drugega, nego slovenski govor, dokler ne prihaja do besede zopet državni pravdnik, ki pletira laški in kateremu sledi potem predsednik z laško razsodbo, kakor v dokaz, da državna uprava na Primorskem govori se strankami le v laškem jeziku! In morda bi bilo trajalo to neverjetno stanje stvari še dolgo, da ni dr. Gregorin v znani Škrkovi pravdi dovedel ad absurdum prakso, po kateri se je moral Slovenec v svoji domovini, pred svojim rednim sodiščem braniti pred sodniki, katerih ni umel in ki niso umeli njega. Smrtna kazen je morala biti izrečena, predno je sprevidelo ministerstvo, do kakih posledic dovaja ta sicer stara, a tem krivičnejša praksa! Nakrat je začelo državno pravdnštvo pletirati slovenski in vlagati obtožnice v istem jeziku, in tudi v imenu cesarja se ni govorilo več laško, temveč se je pričelo go-

voriti slovensko. Da se je to zgodilo vsled ministerjalne naredbe, o tem ni dvoma; no, naredba ni bila objavljena.

To edino pravično postopanje pa je izzvalo odpor pri laških odvetnikih. V svoji borbi proti slovenskim razpravam, ki se danes ni izvajena, se niso laški odvetniki omejili le na platične resolucije in pritožbe, temveč so segli po sredstvu obstrukcije v sodni dvorani. Na vsaki razpravi, ki se ima vršiti s slovenskimi obtoženci v slovenskem jeziku, stavlajo dosledno najpoprej predlog, naj se razprava preloži v svrhu prevedenja slovenskih spisov. Ker se temu predlogu ne ustreza, predlagajo, naj se pokliče tolmača in ko ne dosežejo tudi tega, protestirajo in delajo sitnosti, kolikor le možno. Sodišče ni dovolj ojastrlo nastopalo nasproti obstrukciji. Tu so slovenski odvetniki v Trstu naznanili sodišču s posebno vlogo, da so pripravljeni prevzeti vse slovenske oficijozne branitve, in kmalu za tem je c. kr. pravosodno ministerstvo odgovorilo na pritožbo odvetniške zbornice tržaške z nasvetom, naj se na slovenske razprave pošiljajo slovenski branitelji. Lahki se še niso udali; remonstrirali so vnovič na ministerstvo, nadaljevali obstrukcijo; in ravno te dni je odvetniška zbornica dobila ministerjalno rešitev, ki jo opominja, naj se natanko ravna po prvem ministerjalnem ukazu, in jej je bilo priobčeno, da v nasprotnem slučaju sodišče nima sprejemati od nje predlaganih oficijoznih braniteljev, ampak ima imenovati branitelje iz med slovenskih odvetnikov, oziroma sodnih uradnikov. Žalibog je pa na stop laških odvetnikov imel vendar nekoliko uspeha, kajti državno pravdnštvo izdaja sedaj dvojezične obtožnice, namreč v slovenskem in laškem jeziku, in celo tudi edino le v tem poslednjem jeziku, proti čemur bo treba zopet odločno nastopiti. Vendar, kakor se vidi, je vsaj v principu storjen važen korak naprej na potu do slovenskega uradovanja. V praksi pa se še sedaj skuša napraviti iluzornimi vse naše napore. Še dandanašnji nimamo na okrajnem sodišču za kazenske stvari v Trstu niti enega referenta, ki bi bil zmožen sestavljati slovenske zapisnike in na deželno sodišče zgodilo se je že nešteto krat, da se godi še dandanašnji, da se sestavlja kazenski senat tako, da komaj dva votanta umeta razpravni slovi. Jezik. Ako se misli s tem prisiliti slovenske branitelje v Trstu, da odjenjajo od svojih načel, potem se sodna uprava jako moti in se je čuditi tistim sodnikom, ki se upajo soditi o usodi slovenskih obtožencev, ako ravno niso umeli, kaj se je vršilo na razpravi.

Najbolj žalostne so razmere pred porotnim sodiščem. Edino v Gorici so možne slovenske razprave; v Trstu in Rovinju pa, kjer so slovenski, oziroma hrvaški okrajji v pretežni večini, sestavljajo se porote klopi tako, da navadno ni niti enega Slovana v mes. Slučaj Škrkov je poka-

zal, kake krivice se lahko godijo v sodni dvorani. No, mi ne obupujemo. Kar je zakonito za okrajna sodišča, kar je pravično za kazenske senate prve instance, to mora priti do veljave tudi pred porotniki. Sestava slovenske porote klopi je prav lahko možna s tržaškimi Slovenci samimi, ne oziraje se niti na 6 slovenskih oziroma hrvaških okrajjev, ki spadajo pod deželno sodišče tržaško.

Razsodba upravnega sodišča in „Piccolo“.

Naš »Piccolo« si ne more in si ne more dati miru radi razsodbe upravnega sodišča o tržaških volitvah ter skuša na vse možne načine dokazati, da je ta razsodba prav za prav brez vsakega pomena ter da ne more imeti za posledico razpuščenja mestnega sveta. O tem se »Piccolo« lovi s takimi argumenti, da postaja smešen. Kaj si more pameten človek misliti bolj smešnega, nego je n. pr. ta-le argumentacija »Piccola«: »Upravno sodišče je prav za prav — tako pravi »Piccolo« — uničilo le oni del sklepa mestnega sveta, ki se tiče pritožbe dra. Dompierija; ker se je — tako trdi še vedno »Piccolo« — mestni svet konstituiral v prejšnji seji in ker so bili potrjeni mestni svetovalci v isti seji, se razsodba upravnega sodišča ne more tiktati teh dveh stvari ter ne more biti razpuščenje mestnega sveta naravna posledica te razsodbe.« — Veče budalosti, kakor je ta argumentacija, si pač ni možno misliti. Ako bi veljala ta argumentacija »Piccola«, bi se sploh ne dalo govoriti o nezakonitosti pripravljalnega volilnega postopanja.

Saj upravno sodišče ni hotelo uničiti sklepa mestnega sveta kakor takega, češ, da je morda formalno nepravilno storjen, ampak uničilo je sklep mestnega sveta zato, ker je isti potrdil materialno, že v začetku volilnega postopanja zagrešeno nezakonitost. Tasklep je torej nezakonit radi tega, ker je potrdil nezakonitost, na podlagi katere se je vršilo vse nadaljnje volilno postopanje in na podlagi katerega sklepa je do danes funkcioniral mestni zastop! Zato je vse to — nezakonito. Nezakonito je torej vse, kar se je zgodilo po nezakonitem razpisanju volitev!

»Piccolo« se nadalje tolaži s tem, da je eventualno razpuščenje mestnega sveta le čin izvrševalne oblasti, kateri čin je glasom mestnega štatuta izključna pravica cesarja. To je res, ali to je slaba tolažba za »Piccola« in njegovo stranko, kajti pričakovati je, da se bo vlada, katera ima predlagati takovo razpuščenje, zavedala svoje dolžnosti ter ne bo hotela vzdrževati nezakonitega stanja, konstitiranega od najvišjega sodišča. Vendar mora »Piccolo« priznati, da ne obstoji več sklep mestnega sveta, s katerim je bila zavržena pritožba Dompierija, ki je izpodbijal veljav-

nost volitve; sveda si »Piccolo« pomaga s tem, da zafrkuje razsodbo upravnega sodišča, češ, da je z istim razveljavljen dotični sklep mestnega sveta le radi tega, ker se razglas o razpisu volitev ni dostavil — vrtarjem! Tu se vidi zopet vsa perfidija »Piccola« v smešenju. Po § 41. mestnega štatuta se nimajo razglas o razpisu volitev dostavljati vrtarjem, ampak hišnim gospodarjem, kateri pač ne bodo hveležni »Piccolu« za to, da jih je ponižal v vrtarje! Nehoté je pa »Piccolo« vilo dragoceno priznanje, da se v Trstu z dostavljanjem važnih volilnih dokumentov o volitvah postopa tako površno, da se jih dostavlja ne strankam, ampak vrtarjem, od katerih je potem odvisno, ali pridejo dokumenti dotičnim opravičencem v roke, ali ne! In v resnici se je to že večkrat zgodilo, da so se volilci v Trstu pritoževali radi takega postopanja magistrata, katera je »Piccolo« sedaj nekako priznal in sankcioniral.

Cesar ne skuša doseči »Piccolo« s smešenjem, hoče doseči s tem, da hoče pravno vprašanje in posledice razsodbe upravnega sodišča zamotati tako, da ne bi bilo možno več najti izhoda iz tega in da bi nekako prestrašil volilce oziroma na možne posledice. V tem oziru pravi »Piccolo« najprej, da bi prav za prav, ker je razveljavljen sklep mestnega sveta, moral mestni svet znova rešiti pritožbo Dompierijevo, s čemer da bi prišel mestni svet v čudno pozicijo. Ako bi mestni svet ponovil svoj prvotni sklep, bi prišel v nasprotje z razsodbo upravnega sodišča in z zakonom sploh, po katerem je dolžan spoštovati to razsodbo. Ako bi pa mestni svet izrekel, da so volitve neveljavne radi pomanjkljivosti, konstituiranih od upravnega sodišča, da bi s tem storil samomor, provzročil nove volitve v smislu § 52., odstavek 3. mestnega štatuta. Takega samomora pa da vendar ne more storiti mestni svet radi lukusa, da se izvršijo nekatere formalne odredbe mestnega štatuta glede vol. postopanja; in to tem manj, ker bi posledice takega sklepa bile v uničenje vseh sklepov, storjenih od mestnega sveta in od njegovega izvršilnega organa, delegacije, od dneva konstituiranja naprej. S tem da bi navstala velika konfuzija in velika škoda le radi malekostihih vzrokov: S tem da bi bilo prizadetih tudi mnogo pravice, pridobljenih od privatnikov, ter da bi navstale tudi civilne pravde.

To je vse prav; ali navstaja vprašanje, kdo je vsemu temu kriv? In zakaj se ni držal mestni svet zakona? Zakaj ni po § 52, odst. 3. mestnega štatuta na pritožbo Dompierija, ki je bila opravičena, izrekel, da so volitve neveljavne? Prokletstvo zlega dejanja je ravno to, da poraja vedno le zlo. In zato so odgovorni oni, ki so vsavarili tak položaj! Zakon pa je nad vsem in nad vsemi.

To pa še ni dokaz, kakor trdi »Piccolo«, da so formalne pogrške, radi katerih je izšla razsodba upravnega sodišča, brezpomembne in nezaatne. Posledice teh pogrškov se ne dajo danes kar tako konstatirati. Faktje, da je bilo iz volilnih listin izpuščenih nastotine in stotine volilcev, v prvi vrsti nezavednežev! In ravno za te nezavedneže, kateri ne čitajo listov, kateri se ne bavijo z javnim političnim življenjem, je važno, da se volilni razglas dostavi hišnim gospodarjem, kateri jih potem navadno nabirajo v veži hiše, ali pa celo prijavijo svojim strankam. Lahko se trdi, da je na stotine volilcev doznalo prekasno o roku za volilne reklamacije ravno vsled tega, ker se dotičnih razglasov ni, kakor predpisuje zakon, razobesilo po vseh hišah, kar je na vsaki način (naj trdi »Piccolo« kar hoče) boljši način obveščanja, nego razglas v italijanskih listih in bodisi tudi v glavnem organu vladajoče stranke, v »Piccolu« samem. To pa mora znati vsakdo, da glavni moment v volilnem postopanju je reklamacijski rok, kajti, kdor je zamudil ta rok, je izključen od vsega poznejšega volilnega postopanja. Istotako se lahko trdi, da je imelo nezakonito razpisanje volitev važne posledice za ves razvoj volitev. Stranke, katera so v opoziciji proti sedanji večini, se niso, videče te nezakonitosti, več brigale tako intenzivno za volitve. In to iz naravnih vzrokov: deloma so bile prepričane, da so po storitih nezakonitostih prikraščane, deloma pa, da se jim ne izplača, da bi še intenzivno bavile z volitvami ter se podale z vso silo v volilni boj, ker so se nadejale, da bodo volitve, izvedene na tak način, morale biti progla-

PODLISTEK.

Ženska tridesetih let.

Francoski spisal: Honoré de Balzac.

Poslovenil K. Z.

III.

V tridesetem letu.

Toda ta sklep je videti preveč odločen, da bi ga mogla storiti ženska v taki dobi življenja, ko je zakon težaven, dolgočasen in siten, ko je zakonska ljubezen le milačna, čeprav je mož še ni zapustil. Odurnim ženskam laška taka ljubezen, ki jim pravi, da so lepe; pri mladih, dražestnih mora biti brezmejnja; čednostne priganja neki zemeljski vzvišeni čut, da nahajajo nekako odvezo celo v velikih žrtvah, ki jih doprinašajo svojim ljubimcem, kakor tudi v slavi težkega boja. Vse je le zanjka. Tudi ni nobenega svarila proti tako oudim skušnjavam. Samotarjeje, kakor je zapovedano grškim in iztočnim ženskam, a ki postaja zopet običajno na Angeškem, je jedini pripomoček do rodbijske morale. Toda ob tem vladajočem sistemu se uničujejo vse prijetnosti sveta; potemtakem so nemožni družabnost, uljudnost in dražestni običaji. Narodi bodo morali izbirati.

Tudi je opazila gospa d' Aiglemont nekaj mesecev zatem, ko sta se bila prvič sešla, da je njeno življenje tesno zvezano z življenjem mladega moža; začudena sicer, a ne preveč zmedena in skoro z neko radostjo je

opažala, da deli njegova nagnenja in njegove misli. Je-li ona posnela nazore gospoda de Vandenesse, ali se je udal Vandenesse njenim, tudi najmanjšim željam? Raziskavala ni tega. Že se je bila polotila strast. A ta oboževanja vredna žena si je govorila z lažnjivo odkritosrčnostjo strahu: »Ne, ne, zvesta ostanem njemu, ki je umrl za-me!«

Pascal je rekel: »O Bogu dvomiti, se pravi verovati vanj.« Tako se tudi ženska več ne upira, če je zaljubljen. Ta dan, ko si je priznala markiza, da je ljubljena, je omahovala mej tisočeriimi nasprotujočimi ji čutstvi. Nagovarjala jo je izkušnost. Bo-li srečna? Najde li srečo izven zakonov, s katerimi ogrinja družba, po pravici ali po krivici, svojo moralo? Dotedaj jej je povzročalo življenje same britkosti. Ali je bilo možno srečno razrezati vezi, ki spajajo dve bitji, ločeni po socialnih pravih dostojnosti? Toda, se li da sreča kedaj dovolj drago plačati? In, če bi morda našla tako vroče zaželjeno srečo, katero iskati je tako naravno!

Sredi teh tajnih razmišljanj je prišel Vandenesse. O njegovem prihodu je izginil metafizični fantom razuma. Če so take, jedna za drugo vrsteče se spremembe, tedaj mora biti trenutje, ko različne stopinje prehajajo jedna v drugo, v katerem trenutju ugaša razum v jednem samem, zadajem pomisleku, ki se spoja v jedno poželjenje. Čim dolgotrajnejše je bilo nasprotovanje, tem krepkejši je potem glas ljubezni. A od tega trenutja je pridevala vsaki dan barvo temu okostju, ob-

lačila ga v mladostno čarobnost, čutila je v mesu, udahnila mu življenje, podajala mu sijaj, lepoto, čarobnost čustev in mišnot življenja, Karol je našel gospo d' Aiglemont zamisljeno. Vprašal jo je ginljivim glasom: »Kaj imate vendar?«. Ona pa se je varovala dati mu odgovora. To ljubeznjivo vprašanje je svedočilo o popolnem dušnem sporazumljenju; in s čudovitim ženskim nagibom je spoznala markiza, da bi bila tožba ali izraz njene notranje boli nekako uslišanje. Čitajoča v sebi čistim, jasnim pogledom, je molčala; in Vandenesse je posnelal njen molk.

»Jaz trpim«, je rekla končno, prestrašena po velikem važnem trenutju, v katerem je govor očij povsem nadomeščal nezmožnost jezika.

»Milostiva«, je rekel Karol mehkim, a močno vznemirjenim glasom, »duša in telo, vse ima svoj prostor. Ko bi bili srečni, bi bili mladi in krepki. Čemu se protivite zahtevati od ljubezni vsega, česar Vas je ljubezen oropala? Vi menite, da je življenje dovršeno v trenutju, ko se za Vas še le pričinja. Poverite se skrbnemu prijatelju! Saj je vendar tako sladko, biti ljubljen!«

»Stara sem že«, je odvrnila, »nič bi me torej ne opravičevalo, če bi napravila konec trpljenju minolosti. Vrhu tega pravite, da je treba ljubiti. Tega niti ne smem, niti ne morem. Izvzemši Vas, čegar prijateljstvo oslaja nekoliko moje življenje, mi nikdo ne ugaja in nikdo ne more izbrisati mojih spominov.

(Pride še.)

šene kakor neveljavne. Vseled tega so smatrale te stranke za previdno, da so štedile svoje sile za drugi boj, za nove volitve. Sploh pa ponavljamo še enkrat, da se ni ozirati na to, ali bodo nove volitve dale drugičen rezultat ali ne, ampak v prvi vrsti se je ozirati na to, da se vrši zakon! In ponavljati moramo še enkrat, da se je upravnemu sodišču pečalo le z dvema formalnostima samo radi tega, ker je smatralo, da zadostujejo že večkrat navedene formalne pomanjkljivosti, da se more smatrati tozadevno volitev kakor nezakonito. Proti tako jasni izreku najvišje instance odpadajo vsa zavijanja in zvijanja »Piccola« in njegovih pristašev, in vsi poskusi za omalovaževanje jasne in uničevalne razsodbe upravnega sodišča.

Sicer pa živimo v državi neverjetnosti ter ne izključujemo, da se naša slavna vlada uda argumentacijam organa vladajoče stranke, katera je vladi, kakor kažejo vsa znamenja, v zadnjem času tako prirasla k stenu, da se naša vlada le težko odloči, da bi tej stranki storila kaj žalega.

Potrpimo torej in čakajmo! Z našega stališča ostajamo hladni ter prepuščamo vladi, da prvim nezakonitostim doda še druge.

Politični pregled.

V Trstu, 31. oktobra 1903.

Iz deželnih zborov. V večerajšnji seji deželnega zbora istrskega je manjšina nadaljevala z obstrukcijo. Razprava pa se je kljub temu vršila mirno, ker niso italijanski poslanci skušali nasilno preprečiti obstrukcije. Ta sprememba v taktiki italijanske večine je popolnoma naravna z ozirom na notranjo krizo te stranke.

Slovanski poslanci so zahtevali besedo k vsakemu predloženemu spisu in so predlagali, naj se vsi spisi prečitajo ter izročijo posebnim odsekom. O vseh teh predlogih morala je zbornica glasovati po imenih. Prečitale so se različne interpelacije.

Na to je poslanec dr. Laginja na dolgo govoril o demisiji deželnega glavarja in je menil, da bi se moralo zbornico vsaj toliko upoštevati, kakor »Piccolo« in »Gior-naletto«, ter sporočiti, da-li je vest, prinesena v teh dveh listih o glavarjevi demisiji, resnična? Posl. Laginja je omenjal tudi narodne boje med Slovani in Italijani v Istri in izrekal nado, da pride čas, ko ti boji prenehajo in ko se najde način za sporazumljenje obeh narodnosti. Nadaljuje izvajanje o glavarjevi demisiji, izjavil je govornik, da bodo slovanski poslanci od prihodnjega glavarja zahtevali poznanje slovenskega jezika.

Slednjič je govornik zahteval od predsednika, naj na dnevni red prihodnje seje postavi predlog glede preselitve okrožnega sodišča iz Rovinja.

Deželni glavar dr. Campitelli je poslanec dr. Laginji odgovarjal, da mu je žal, da je vest o njegovi demisiji prišla v časnik in je pojasnil, da je povod njegovi demisiji ishati v osebnih nesporazumljenjih. Zatrnil je, da pride vprašanje okrožnega sodišča v kratkem v razpravo. Ko je končal svoja izvajanja, vprašal je glavar dra. Laginjo, da-li je z njegovim odgovorom zadovoljen. Dr. Laginja je na to izjavil, da je popolnoma zadovoljen.

Zbornica je na to prešla na dnevni red ter po govorih poslancev Spinčića in dra. Trinajstića odobrila proračun za pogojzovanje Krasa za l. 1903.

Ob 1. uri popoldne bila je seja zaključena in je ob 5. uri popoldne pričela večerna seja.

V večerni seji rešenih je bilo več gospodarskih vprašanj in med drugim tudi poročilo za l. 1902. o deželnem zemljiško kreditnem zavodu.

Proti odobrenju tega poročila govoril je posl. dr. Laginja. Izvajal je, da je ta zavod odtegnjen kontroli slovanskih poslancev, da se s slovanskimi strankami ne dopisuje v slovenskem jeziku in da je preveč denarja naloženega na poslopja v mestih. Zahteval je, da se vsi slovanski spisi rešujejo v slovenskem jeziku in izjavil, da bo glasoval proti odobrenju.

Slednjič je zbornica razpravljala še o predlogu deželnega odbora, naj se italijanski deželni realni gimnaziji v Pazinu dodelijo še V., VI. in VII. razred višje realke.

Posl. dr. Laginja je podal izjavo, da bodo slovanski poslanci glasovali za ta predlog le pod dvema pogojeva: da se odpravijo šolske takse in da se ta zavod prenese v Rovinj, katero mesto bi se na ta način odakodovalo za bližnjo preselitev okrožnega sodišča iz Rovinja v Pulj.

Razun posl. dr. Laginje so od slovanskih poslancev v večerni seji govorili še posl. Andrijič, Mandić, dr. Trinajstić, dr. Stanger in Spinčić.

Seja se je zaključila ob 10. uri zvečer. Prihodnja seja bo prihodajo sredo, ob 4. uri popoldne.

V deželnem zboru nižeavstrijskem je posl. dr. Lueger utemeljeval nujen predlog, asperjen proti profesor-skemu kolegiju dunajskega vseučilišča, radi neke izjave, ki da je žaljiva za deželni zbor. Dotična izjava je bila naperjena proti govorniku

kom večine deželnega zbora, ki so kritikovali odnošaje v dunajski splošni bolnišnici. V tej kritiki vidijo zdravniki in profesorji na kliniki napade na zdravniško znanost in zdravniški stan. Dr. Lueger je oistro zavračal rečeno izjavo. Deželni zbor da ni žalil nikogar in se ni kazal nasprotnega zdravniški vidi, ampak je le kritikoval pomanjkljivosti in iz znanstvenih razlogov protestiral proti vivisekciji na ljudeh. Luegerjev vsprejeti predlog zavrača omenjeno izjavo in zahteva, naj naučni minister pouči proforsorski kolegij o pravicah in dolžnostih dež. zbora.

Na to je vsprejel deželni zbor zakon, ki določa dunajskim županom penzijo, vdovam in zaostalim otrokom njihovim oskrbino.

Istrska italijanska stranka na raspotju. Poročali smo že o demisiji istrskega deželnega glavarja dr. Campitellija in tudi o dejstvu, da je bil v italijanski večini istrskega deželnega zbora le z večino glasov vsprejet predlog, naj se deželni zbor, ako se že neče sklicevati v Poreč, sklicuje provizorično v Pulj. Kakor pa smo že omenjali večeraj, ne bosta imela od te zmago večine zbornične nikake koristi ne Poreč, ne Koper, ker manjšina italijanske večine je tako krepka, da bo tvorila v zbornici se slovansko manjšino, katera je tudi za Pulj, večino. Pulj ima torej vseled tega v zbornici zagotovljeno večino.

Stvari pa stoji danes že tako daleč, da je sporazumljenje med pristaši Pulja in Kopra v laški večini izključeno. Sam »Piccolo« prinaša namreč danes vest, da je podal demisijo tudi italijanski posl. Varetan, ki je doma iz Pulja in ga je veleposelstvo poslalo v zbornico. Svojo demisijo utemeljuje s tem, da njegovo stališče z ozirom na sedež deželnega zbora ne soglašja z načeli njegovih volilcev.

Nadalje prinaša isti »Piccolo« drugo velevažno vest, da vsi ti isti italijanski poslanci, ki so v klubu italijanske večine glasovali za Pulj, izstopijo iz kluba in da posl. Cleva in Chersich izstopita tudi iz deželnega odbora. Na kratko povedano torej: popolna kriza in popolen razdor v italijanski večini istrskega deželnega zbora. Ta razdor je sicer na tajnem trajal že več let, a sedaj ga niso mogli dalje prikrivati, ker so se zastopniki Pulja in onega ozemlja, ki gravitira v Pulj, začeli bati za svoje mandate.

Vseled vseh teh dogodkov je torej jako verjetno, da se italijanski poslanci v istrskem deželnem zboru razcepijo v dve stranki in da bo slovanska manjšina večkrat prihajala v položaj, ko bo se svojimi glasovi odločala.

Kriza na Ogrskem se bliža rešitvi. Vspea konference liberalne stranke je tak, kakor si ga je želel desegnirani ministerki predsednik, načelnik bodoče vlade na Ogrskem, grof Tisza. — Liberalna stranka, ki je bila do sedaj in bo tudi v bodoče v podstavo ogrski vladi, je pritrdila večeraj slednjič, po tridenstnih razpravah, onim spremembam na vojskem programu, ki jih je predlagal grof Tisza.

S tem bi bila torej rešena kriza, ki je trajala kaeih 10 mesecev in ki po svoji trdovrstnosti menda nima vrstnice v parlamentarni in v ustavni zgodovini ne le na Ogrskem, ampak v konstitucionalnih državah sploh.

Kriza rešena?

Ne! Vse govori za to, da nastane sedaj le nekako premirje, kateremu bodo prej ali slej sledili novi boji, novi konflikti med madjarstvom in med krono. Za to mnenje govore pa še najbolj izjave in dogodki na večeraj zaključeni konferenci vladne stranke. — Grof Apponyi, ki je bil do sedaj vrhni zaščitnik vsega odpora in brez čegar sodelovanja ne bi bila opozicija nikdar potegnila za seboj vse javnosti, je povedal tudi večeraj s hvalevredno odkritosrčnostjo, da ostane — stari, prejšnji Apponyi. On ostane se svojo skupino v liberalni vladni večini le zato, ker ve, da bo s tem več koristil stvari naroda, to je stvari, katero zastopa opozicija, nego pa, ako bi izstopil iz vladne stranke.

Jedro njegovih izjavanj je bilo: Po programu Tisze da po 14 letih prihaja do veljave njegov (Apponyjev) program in da rad izroča svojo zastavo drugim, da vsprejemlje modificirani program devetice zato, ker noče, da bi ustanovljen je samostojne ogrske armade ponesrečilo v začetnem stadiju. Vsa teža izvajanj Apponyija pa je v izjavi, da ostaja sicer v vladni stranki, ali da si pridržuje svobodo akcije! Inzlasti pa da si jo pridržuje za slučaj, ako bi se hotelo začela v modificiranem programu sankcionirati. Izjavo Apponyija sta posebno potrdila somišljenika mu Ivanka in Szentivanyi. Prvi je izjavil, da ostane v vladni stranki le dotlej, dokler ostane Apponyi, drugi pa je povdarjal, da pomenja Tiszin program velik napredek. Tako so grof Apponyi in tovariši slovesno izjavili, da stanja, ki nastopi sedaj, ne smatrajo za definitivno, ampak le za provizorij, le za etapo do končnega cilja, ki pa je tam, kjer stoji Košutin in družba se svojimi zahtevami!! Tudi v zaključku je grof Apponyi ostal zvest svojemu stališču, izjavivši, da je sicer abnormalno, ako ostaja v stranki, s katere sedanjim programom se

ne identificira. Ali to stori, ker smatra interese sedanjega položaja za tako važne, da vsprejemlje zasledaj tudi to abnormalno položenje.

A če izjavljajo tako ljudje iz skupine, ki je sestaven del večine, česa je še-le pričakovati od opozicije?! In še take, kakoršna je Barabas-Košutova!!

Dvojno je velevažno: Prvič, da se je večina le po hudih težavah ohranila na podlagi modificiranega programa in da jej ta program ravno zato ne more ostati v trujno vez, to je, ostane jej v vez le dotlej, dokler ne bo trela aktivno braniti tega programa. In v drugič: še ta program ne zadostuje skupinam, ki so izven vladne stranke, niti v toliko, da bi se sploh hotele spuščati v pogajanje o njem. Fakt je marveč, da že napovedujejo nadaljevanje obstrukcije z vsemi sredstvi!

Jeli možno torej govoriti o rešitvi krize? To bi bila neopustna iluzija! Kriza ni rešena in akutni konflikt mej krono in Madjari je neizogiben!

Dr. Potočnjak o kralju Petru I. »Novi Srbobran« priobčuje v večerajšnji svoji številki: Zaani hrvatski radoljub dr. Franko Potočnjak, mudil se je pred kratkim v Belemgradu na potovanju v Sofijo. Ob tej priložnosti je bil vsprejet od kralja Petra v avdijenci. O vtisu, ki ga je naredil nanj kralj Peter, pravi dr. Potočnjak:

»Kralj Peter je popolen Evropejec. Ljuboznjev je do največje mere in pravi demokrat. Vsaka njegova beseda dokazuje, da z vsem svojim bitjem ljubi svoj narod; a značilno je, da govori prav klasično lepo srbsko, četudi je bil tako dolgo v tujini. Njegove lepe lastnosti in njegovo demokratištvo so vzrok, da ga narod ljubi. Toni kaka navadna fraza. Kralj Peter se vozi po mestu popolnoma sam in v odprti kočiji, pa tudi na potovanju po notranosti dežele ni imel običajnega vojskega spremstva. O političnih stvarih misli kralj hladno in trezno. Nasproti Hrvatom goji kralj najtoplejša čustva. Iz njegovih besed sledi, da smatra Hrvate in Srbe za en narod.«

»Hrvatsko pravo« je moralo, seveda, v družbi z listom »Drau« (kjer gospodari znani Kobi, brat dra. Josefa Franka!) hitro denuncirati itd. Saj se razumemo!

Tržaške vesti.

Promocija. Jutri bo na graškem vseučilišču promoviran g. Božidar Ferjančič, sin poslanca in višjega sodnega svetnika dr. Ferjančiča, doktorjem prava. Čestitamo!

Razpuščenje italijanskega irredentističnega društva. Vlada je razpustila društvo italijanskih vseučiliščnikov »L'Innominata« radi njegovih irredentističnih teženj, pojavljenih o različnih prilikah in predvsem že o sami ustanovitvi društva, kateremu se je hotelo nadeti ime ki spominja na »neodrešene« dežele ob Adriji. Društvo si ni hotelo nadeti drugega imena, marveč je hotelo ostati »L'Innominata« (neimenovano), da bo že v naslovu spominjalo na svoje prvotno irredentistično, od vlade zabranjeno ime. — Laški politični listi skušajo dokazovati, da se društvo ni mešalo v politiko, radi česar je bilo razpuščeno. Iz vsega dokazovanja pa nekako izveneva motiv, da irredenta prav za prav ni politika, marveč nekaj mnogo — višega!

Odhodnica g. dra. Ivana Benkoviča. Predvečerajšnjim zvečer sešlo se je z gosp. drom. Benkovičem, ki vstopi prihodnji mesec v pisarno g. odvetnika dra. Brejca v Celovcu, nekaj njegovih ožjih prijateljev pri čaši vina, da se poslovijo od njega. V večih govorih povdarjala se je važnost koraka, ki ga on stori s svojo preselitvijo na Koroško, kjer se ravnokar bije ljuti boj za ravnopravnost slovenskega jezika v uradu. Prijatelji so voščili slavljencu, ki je poznan kakor nevpogljiv in kremenit značaj v narodnem oziru, srečno pot in mnogo lepega vspeha.

O tej priliki so se spomnili prijatelji tudi naše družbe sv. Cirila in Metodija.

Beseda na pravo addresso za naše pravice. Odličan slovenski mož nam piše: Pod naslovom »Beseda na različne addresso za naša prava« je v Vašem cenjenem listu objavil dopisnik iz koperskega okraja različne pritožbe proti laškemu oradovanju v Kopru. Jaz se popolnoma strinjam s tem, kar piše g. dopisnik o krivičnem preziranju slovenskega jezika na okrajnem glavarstvu in o neodpustnem hlapčevanju nekaterih občinskih glavarstev, ki to preziranje mirno prenašajo. Ne morem pa zamolčati, da je ta pritožba gledé nekaterih uradov, na pr. gledé urada za odmerjanje pristojbin v Trstu, naslovljena na napačno addresso.

Iz svoje prakse namreč znam, da ravno ta poslednji urad izdaja svoje plačilne naloge v zadnjih letih dosledno v tistem jeziku, v katerem je bila sestavljena listina, od katere treba plačati pristojbino (takso).

Ako torej slovenske stranke v koperskem okraju dobivajo od omenjenega urada laške plačilne naloge, je to le dokaz, da so stranke same sestavile, ali dale sestaviti od laških odvetnikov, oziroma notarjev, laške pogodbe itd.

To velja deloma tudi za sodišče! Kajti isto pošilja, vsaj v civilnih pravih, večinoma svoje sklepe v jeziku dotične uloge.

Stranke same so torej v teh slučajih krive, da se žnjimilaški uraduje.

Tu se spominjam na slučaj, ki se je pred par leti zgodil na nekem kraškem sodišču. Trdi slovenski Kraševce je prišel ves razjarjen k okrajnemu sodniku pritožiti se, da je od sodišča sprejel laško razsodbo, katero on ne umeje. Sodnik pa mu je odgovoril prav mirno, da je to laško razsodbo provzročil on (Kraševce) sam, ker je uložil laško tožbo. To tožbo mu je namreč sestavil neki laški odvetnik. Stranka je na to seveda odšla z dolгим nosom.

Ako torej zahtevamo od oblasti, da nam pišejo slovenski, poslužujmo se pred vsem mi sami svoje materinščine. Če se nam potem še ne bodo priznavale naše pravice, potem se lahko pritožimo energično.

Dvatisočletna — brutura! Pišejo nam: Naši »dobri« sosede se vedno bahajo se svojo civilizacijo in s prastaro svojo kulturo. Ta kultura pa je iz prastare postala menda že — prastara: iz kulture je postala »brutura«!

Te dni so izvestni sinovi te bruture pomazali slovenski nadpis našega obrtnika, mizarja gosp. Rožeta! Ta čin, dostojen njihove bruture, so izvršili načinom, da so nadpisu samemu škodovali le malo, pač so namazali okoli stoječih zid! Drugi, še predrznejši čin so izvršili ti nositelji »kulture« s tem, da so zamazali slovenski nadpis našemu narodnemu trgovcu Svetku H. Škerlju tam gori v — s v. Ivanu!

Zločincem, prvim in drugim, so že na sledi in upati je, da dotični sinovi prestare kulture vdobe zasluženo plačilo. Kakor je vidno, so naši ljubi in dobri sosede jeli posezati zopet po — blatu! To jih povzdiguje nad nas — navadne ljudi! Da pa ne porečejo, da smo mi »trdi« ter da se nočemo ničesa naučiti od njih; hočemo za sedaj omeniti le, da je v slovenski okolici mnogo laških nadpisov in da imajo celó v Sežani priliko opazovati neke vozove z »Cesiano« nadpisom! Opozarjamo jih torej, naj le po pušajo na miru slovenske nadpise v mestu in po okolici, ker se sicer ne bodo smeli čuditi, ako bi se jim danes jutri godilo po tistem znanem reku: Danes meni, jutri tebi!

Mlinar in njegova hči. Opozarjamo zadnjakr naše občinstvo na jutrajšnjo predstavo »Dramatičnega društva« na novem odru »Narodnega doma« pri sv. Ivanu. Upamo, da bo ta predstava jako mnogoštevilno obiskana od slavnega občinstva. Z njo pričena »Dramatično društvo« svojo sezono. Zavoljo tega treba dati društvu za njegovo letošnje delovanje poguma in bodrila. Kakor doznajemo, ima društvo pripravljenih več novih iger za to sezono ki jih hoče uprizoriti letos vzlic mnogim težavam in oviram, a društvo ima jedino oporo v občinstvu. Ono je njega podpornik, ono je njega sodnik in prijatelj.

Opozarjamo nadalje, da je čisti dobiček te predstave po polovici namenjen družbi sv. Cirila in Metodija. Vemo, da ta okolščina navodi mnogokaterega, da obišče predstavo, četudi je igró že večkrat videl.

Vrhutega bo sviral med dejanji vojski orkester, čegar izvajanja nas razveseljujejo vsikdar.

Ob vsem tem je vstopnina jako nizka. Torej naj nikdo ne zamudi te prilike!

Dramatično društvo v Trstu uprizori jutri, 1. novembra 1903 v dvorani »Narodnega doma« pri sv. Ivanu igró v petih dejanjih »Mlinar in njegova hči«. — Med dejanji bo sviral vojski orkester. Začetek ob 4. uri in pol popoldne. — Cene: vstopnina 30 nvč. (60 st.), seležli I. vrste 30 nvč. (60 st.), sedeži II. vrste 20 nvč. (40 st.). Čisti dobiček je namenjen s polovico v korist šolske družbe sv. Cirila in Metodija.

Russkij kružok in slovenski tečaj. Z radostjo beleži vodstvo ruskega kružka, da se je za slovenski tečaj oglasilo lepo število učencev in učenk ter vabi ob enem še druge, ki se mislijo udeležiti, a se še niso priglasili, da se priglasé v »Slovenski štali« še v tem tednu, ker pouk se začne takoj po praznikih.

Veliko številu učenk in učencev bo najbolj dokaz, kako potreben je bil ta tečaj za slovenski jezik v našem Trstu, kjer — radi nesrečnih naših razmer — slovenskih starišev otroci ne znajo svojega materinega slovenskega jezika, ali, ako ga govoré, govoré ga, radi nepoznanja slovnice, nelepo!

Rojaki! Pomagajmo si sami! Hodimo že veliki, odrasli, v slovensko šolo, če so nas kakor otroke tiščali le v laške ali nemške učilnice.

Kdor dobro pozna svoj jezik, ta ga tudi ljubi! A če bomo ljubili svoj jezik, pojdemo radi v ogenj zanj in tudi za druga naša narodna in politična prava. In hoc sigao vices!

Za moško podružnico družbe sv. Cirila in Metodija. Gospod Anton Levičar za Ciril-Methodijev dar 5 K, g. Dragotin Guljič v Podgradu v Istri nabral na ženitovanju g. Alojzija Pirea z gospico Josipo Stanič 16 K, g. Ivan Prašelj, ker je postal Tržačan, 2 K. Srčna hvala vsem!

Blagajništvo.

Pevsko društvo »Kolo« ima nozój izredno pevsko vajo za mešan zbor. Jutri bo pevska vaja od 2. do 4. popoldne in ne od 3. do 5. ure kakor običajno. Tako se je ukrenilo z ozirom na predstavo, ki jo priredi naše »Dramatično društvo« v svetovivanskem »Narodnem domu«.

Ker imamo nastopiti na svoji veselici že dne 8. prih. meseca in nam torej preostaja le še osem dni časa; prosim podpisani vse pevke in pevce, naj v si redno zahajajo k pevskim vjam.

ODBOR

pevsk. društva »Kolo«.

Veselični odsek »Trgovskega izobraževalnega društva« naznanja: Plesne vaje v prostorih Slov. Čitalnice prireja to društvo vsako nedeljo in vsaki praznik; in sicer: od 3. in pol do 4. in pol ure popoldne je šola za začetnike; od 5. do 9. ure in pol navadne vaje. — Na plesnem redu so novi plesi: polka a la militaire, The New York Post Two Step (Pas de deux), Pas des Patineurs, Boston, krasna nova četverka »Les variétés parisiennes« in mnogo drugih. V nedeljo se prične z najnovejšo četvorko pariških plesalcev (Quadrille des danseurs parisiens). Nove četvorke so se plesale do sedaj le v Parizu. Začetniki (toliko gospice kakor gospodje) se vsprejemajo.

»Obrambna zveza tržaških tržnih težakov« imela bo jutri, dne 1. novembra t. l. svoj občni zbor v prostorih gostilne »Leon d'oro«, ulica Stadion št. 10. Pričetek ob 3. uri in pol popoldne.

Čitalnica pri sv. Jakobu opetovano vabi cenjene ude in prijatelje k poljudnemu predavanju, katero se vrši danes zvečer ob 8. uri zvečer v čitalniški dvorani v ulici Concordia, 1.A, (v prejšnjih prostorih »Delavskega konsumnega društva«). Vstopnina za vsacega prosta.

Torej na mnogoštevilno udeležbo vabi

Čitalniški odbor.

Zopet civilni pogreb v Rimanjih. Dne 27. t. m. so v Rimanjih zopet civilno pokopali 5-mesečnega otroka. Pogreb je vodil vaški župan, gospod Ivan Berdon. Kaj misli vlada? Ali še ne misli napraviti konca tem nenormalnim razmeram v Rimanjih in rešiti rímanjsko cerkveno vprašanje?

Čudno, zelo čudno! Pišejo nam: Slučajno sem bil prišel te dni v razgovore z nekaterimi vojniki 97. pešpolka. Ob tej priliki so mi tožili, da morajo v nekaterih oddelkih vstajati zjutraj že ob 5. in celo ob 4. uri, in to vkljub najnovejši naredbi, ki odreja, da imajo vojniki v zimskem času vstajati ob 6. uri in ne ob 5., kakor je bilo do sedaj. Jaz se nočem spuščati v nadaljnjo razpravljanje o stvari, ker tudi nimam gotovosti, da je temu res tako. La toliko pripominjam, da bi povsodi prej pričakoval, nego pri vojaki, da se odredbe viših oblasti ne izvršujejo.

Slepar s cigareti. V »Slovenec« čitamo: Mestna policija v Ljubljani je prišla na sled, da neki agent iz Trsta z imenom Edvard Dimmer prodaja po Ljubljani cigarete, o katerih trdi, da so pristne egiptovske svačice. Dne 27. t. m. je mestna policija Dimmerja aretovala. Dobito se je pri njem 1200 cigaret v zelenih papirnatih škatlicah, na katerih so bile vinjete za pristne egiptovske cigarete. Dimmer je na ta način prodajal cigarete že več let in sleparil svoje odjemalce, katerih je imel mnogo v Ljubljani, v Celju, v Mariboru, v Gradcu, na Dunaju in po trgih na deželi. Dimmer, ki je baje nečak predsednika trgovske zbornice v Trstu, je bil samo agent, ki je imel nalogo razpečavati cigarete. Delali so cigarete v Trstu iz navadnega tobaka, katerega so parfumovali. V vseh cigaretah je bil tobak iste vrste, le drugače parfumovan. Razpečal se je v zadnjih letih na ta način na milijone cigaret in so morali imeti v Trstu pravo tovarno za izdelovanje cigaret. Kupčija je bila prav dobra, ker so se zavrtki s 100 cigaretami prodajali po 4, 6 in tudi več kron.

Krvav pretep. Med dvema italijanskima podanikoma, 20-letnim Santo Gorrierijem in 26-letnim Josipom Attesorijem na jedni strani in tremi domačimi delavci, nekim »Frate«-jem, Vodopivcem in Munichom na drugi strani prišlo je sinoči v ulici Donata do prepira in krvavega spopada. Gorrieri bil je v tem spopadu težko ranjen z nožem in so ga prenesli v mestno bolnišnico. Henrik Munich se je pozneje sam predstavil na policiji, a je izjavil, da on ni ranil Gorrierija. »Frate« ja in Vodopivec se policiji ni še posrečilo aretirati.

Vremenski vestnik. Včeraj toplomer ob 7. zjutraj 17.1, ob 2. uri popoldne 16.2 C. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 760.0 — Danes plima ob 6.47 predp. in ob 6.13 pop.; oseka ob 0.17 popoldne in ob 0.39 popoldne.

Vesti iz ostale Primorske

× Hrvati in Italijani proti germanizaciji Dalmacije. Tukajšnjemu »Pleolu« poročajo iz Zadra, da vse hrvatsko časopisje v Dalmaciji pozivlja Italijane na skupen boj proti germanizaciji.

»Dalmata« in »Narodni list« pozivljata Zaderčane, naj ne podpisujejo prošnje za ustanovitev nemške državne gimnazije, ker

so iz vladnega načrta za urejenje uradnega jezika v Dalmaciji dovolj jasno razvidne vladine germanizatorične tendence.

Vesti iz Kranjske.

* **Trgovska in obrtna zbornica v Ljubljani** se je možko zavzela za enakovrstnost našega jezika na Koroškem. Vsprejala je včeraj resolucijo, v kateri povdarja obile trgovske zveze med kranjsko in koroško deželo, vsled katerih se vedno množe opravila kranjskih trgovcev na koroških sodiščih. Ti trgovci kranjski pa imajo pravico zahtevati, da se jim tudi na Koroškem deli pravica v slovenskem jeziku, katerega oni najbolje umejo. Resolucija pa povdarja tudi, da se bodo te zveze vedno množile in večale.

Zategadelj pa smatra trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko ne samo za svojo popolno pravico, ampak tudi za svojo neodpustno dolžnost, da odločno zahteva v prid svojih interesov, da se v obmejnih krajih Koroške slovenskemu jeziku ne utesnuje ali celo odpravlja enakopravnost in javlja to:

1. e. kr. pravosodnemu ministerstvu z nujno prošnjo, da vse ukrene, da se bo slovenskemu jeziku v napominanih sodnih okrajih Koroške zavarovala v smislu zakona enakopravnost.

2. e. kr. trgovinskemu ministerstvu z nujno prošnjo, naj primerno vpliva na e. kr. pravosodno ministerstvo, da hitro in popolno ugodi goraji prošnji.

O tej resoluciji se je razvila živahna debata, katere so se udeležili tudi Nemci. Svet. g. Luckmanna je izjavil, da Nemci, ako bi bili vedeli, da pride ta predlog danes v razpravo, ne bi bili prišli v sejo. Nato so nemški svetovalci pred glasovanjem zapustili zbornico.

* **Voz, konja in kočijaž v brezdnu.** Trgovska potnika Ferdinand Rosenberg in Adolf Reiner sta se vozila predvčeršnjim iz Sodražice čez Podklanec proti Cerknici. Cesta čez hrib je sicer dobra, ali nima nikake ograje ali obešnega kamena. Ob levi ceste zija kakih 300 metrov globoko brezno. Sluteča nevarnost sta potnika stopila z voza in šla peš za vozom. Hkratu je pridrvila proti vozu srna in se zapodila proti konjema. Konja sta se ustrašila, skočila nazaj in voz, konja kočijaž so telebnili v brezno. Kočijaž je obvisel na nekem drevesu, a bil je težko ranjen. Potnika sta hitela v Podklanec klicati pomoč. Prihitelo je res na pomoč več mož. Kočijaža so z veliko težavo spravili iz brezna. Kaj je z vozom in konjema, ne vemo.

* **Pomiloščenje.** Bivšega urednika »Slovenca« g. dr. Evgena Lampeta, in bivšega odgovornega urednika istega lista, gosp. Ivana Rakovec, ki sta bila obsojena od ljubljanskega porotnega sodišča radi žaljenja na časti, prvi na 6, drugi na mesec zapora, je cesar pomilostil, oziroma jima je kazen zapora spremenjena v denarno globo. Dr. Lampe mora plačati 2000 K, Rakovec pa 300 K.

* **Županom na Razdrtem** je izvoljen g. Ivan Debevec.

Vesti iz Štajerske.

— **Občinske volitve v Mariboru.** — »Eaega notarja, dva pisarja in sedem farjev«, torej skupno 10 oseb je naštel glasilo mariborskih državnih uradnikov, ki bodo glasovali za slovenske kandidate, ako bodo isti proglašeni. Temu nasproti konstatuje »Süddeutsche Presse«, da je v Mariboru kakih 10.000 Slovencev. Od teh jih je na zadnjem ljudskem štetju 4000 pripoznalo slovenski občevalni jezik. Drugi se še boje terorizma ob takih prilikah (kakor v Trstu); ali, ko se ne gre za politične nastope, so tudi ti že jeli prihajati med svoje (kakor v Trstu) in je velika dvorana »Narodnega doma« v Mariboru napolnjena na vsaki predstavi. Maribor je v resnici bolj slovenski, nego se v obče misli.

Razne vesti.

Srbi in Bolgari. — Po Bolgariji je razširjenih na tisoče brošur, v katerih se priporoča zblizanje Srbov in Bolgarov. Razun tega dobiva knez Ferdinand pretilna pisma, v katerih se mu grozi s smrtjo, ako se ne odreče prestolu. Pak se misli splušno, da so agitatorji za slogo med Srbi in Bolgari v zvezi s srbsko vlado.

Mi bi želeli, da pride ne le do zboljšanja, ampak do ujedinjenja teh dveh bratskih narodov. Kar je bilo med njimi, naj se pozabi! In naj mislijo na prihodnost, ki jim bo vsekakor lepša, ako bodo skupaj, ker bodo močnejši. Tako se ne zgodi nikdar več, da bi bili orožje v rokah nemško-madžarske diplomacije na škodo — enim in drugim. Samostojni bodo in nezavisni sebi: in Slovanstvu, a posebno — Jugoslovanstvu, na korist!

Brzjojavna poročila.

Mej Italijani in Nemci. INOMOST 21. (B.) Društvo »Deutscher Volksverein« za Tirolsko je vsprejelo resolucijo, s katero zahteva, da se italijanske vapo-

rednice na vseučilišču v Inomostu odpravijo še v učnem letu 1903—1904. Nazen italijanskih dijakov v Inomostu, da ustanove svobodne italijanske vseučilišče tečaje, označa resolucija kakor predrzen poskus uloma, proti kateremu nastopi prebivalstvo v Inomostu z vso odločnostjo.

Novo ogrsko ministerstvo.

DUNAJ 31. (B.) Grof Štefan Tisza je dospel danes semkaj ter je v avdijenaciji predložil cesarju listo novih ministrov.

Dogodki v Bilbao.

MADRID 30. (B.) Uradne brzojavke beležijo, da v Bilbao vlada mir. Promet se je zopet pričel in telefonska zveza z Madridom je vpostavljena.

„Škrat“ je danes izšel in prinaša zanimivo berilo ter lepe slike.

Izdajatelj in odgovorni urednik FRAN GODNIK.

Lastnik konsorcijskega lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcijskega lista „Edinosti“ v Trstu.

V slovo kličem o priliki svojega odhoda vsem svojim prijateljem in znancom, od kojih se nisem mogel osebno posloviti, prisrčen

Na zdar!

Dr. Ivan Benkovič.

Ulica Nuova št. 20.

Zaloga pristnih

štajerskih piščancev, purančkov, kopunov, kokosi, rac, gosij in perutnine

vsake vrste bodisi žive ali oskubljene.

Prodaje na debelo in drobno.

Ulica Nuova št. 20 (vogal ul. Ponterosso).

Dobro vspevajoča žganjarija

na jako dobrem mestu se prodaja ali pa izroči v najem.

Naslov povè uprava „Edinosti“.

TOVARNA POHIŠTVA

Rafael Italia

Velikansko skladišče in razstava

pohištva in tapetarij

TRST

ulica Malcanton št. 1.

po zelo nizkih cenah.

Prodaj hišo

popolnoma novo, parketirano s 4 stanovanji in vrtom. Letni dohodek K 1040. — Naslov povè uprava našega lista.

ZOBOZDRAVNIK

Univ. Med. Dr. Makso Brillant

v TRSTU

ulica S. Antonio št. 9. II. nadstr.

Izvršuje zadelanje z emajlom, porcelanom, srebrom in zlatom. Izdeluje posamezne umetne zobove kakor tudi celo zoborje.

ORDINIRA od 9.—12 predp., 3.—5. popol.

TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

registrovana zadruga z omejenim poroštvo.

Ulica S. Francesco št. 2, I. - TRST - Ulica S. Francesco št. 2, I.

Telefon 952

Hranilne uloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam. Vlaga se lahko po 1 krono. Posojila daja samo zadrugi in sicer na uknjižbo po 5 1/2 %, na menjice po 6 %, na zastave po 5 1/2 %. Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne. Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah. Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Poštno hranilnični račun 816.004.

**Velik dohod
snovij za možke in
ženske obleke
same novosti.**

**Bogat izbor
drobnarij za krojače**

Naslednik FR. HITTY
Alozij Galperti
TRST
Barriera vecchia 13.

Hermangild Trocca

Barriera vecchia št. 8

ima veliko zalogo

mrtvaških predmetov
za otroke in odraslene.

Venci

od porcelana in biserov vezanih z medeno žico, od umetnih cvetlic s trakov in napisih.

Slike na porcelanastih ploščah za spomenike.
Najnižje konkurenčne cene.

Zelje kisle v sodih po 50 in 100 klg. razpošilja po najnižji ceni **ANDREJ JEBAČIN**, Štepanjčeva pri Ljubljani. Za dobro blago se jamči

Zlatař
Dragotin Vekjet
(C. Vecchiet).

RST. — Corso št. 47. — TRST.

Priporoča svojo na novo otvoreno prodajalnico zlatanine, srebrnine in žepnih ur.

Sprejema vsakovrstne poprave zlatih in srebrnih predmetov ter žepnih ur.

Kupuje staro zlato in srebro.

Cene zmerne.

Svoji k svojim!
ZALOGA

pohištva

dobro poznano

tovarne mizarne zadruga v Gorici (Solkan) vpisane zadruga z omejenim poroštvo

prej **Anton Černigoj**

Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario) št. 1. hiša Marenzi.

Največja tovarna pohištva primorske dežele.

Solidnost zjamčena, kajti les se osuši v to nalašč pripravljenih prostorih s temperaturo 60 stopinj. — Najbolj udoben, modern sestav. Konkurenčne cene.

Album pohištva brezplačno.

Tovarna pohištva
Aleksander Levi Minzi

ulica Tesa št. 52. A. (v lastni hiši.)

ZALOGA:

Piazza Rosario (šolsko poslopje).

Cene, da se ni bati nikake konkurence.

Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po posebnih načrtih.

Ilustrovan cenik brezplačno in franko.

Dve hiši na prodaj

z nekoliko zemljišč v bližini mesta več pov.
upravnistvo »EDINOSTI«.

Tovarna za cementne plošče ANDREJ STOLFA

Trst. - ulica dell'Industria št. 1. - Trst.

Cementne plošče uredene od 25 in 33
cm, šestvoglne plošče od 20 in 25 cm

po K 2.— □ m.

Plošče v risanjih po dogovoru. — Se ne
boji nikake konkurence bod si glede cene ali
kakovosti blaga.

30 malih stanovanj z eno sobo in
kuhinja se takoj odda v ulici Industria in ul. Guardia
v lišah Stofa. Pisarna v ul. Giuliani št. 20 A, I.
nadstr. od 1—2 in 5—7 pop.

Urar F. Pertot Trst ulica della
Poste 3, vogal ul.
Torre bianca Prodaja srebrne ure od 3 gld.
zaprej, zlate ure od 8 gld. naprej. Izbor sten
skih ur, regulatorjev i. t. d. Popravlja vsako-
vrstne ure po jako zmerni ceni.

Epilepsija.

Kdor trpi na omotici, krču
in drugih nervoznih stra-
steh, naj zahteva o tem
knjižico. Vdobi se brez-
plačno in franko v Schwan-
nen-Apotheke, Frankfurt a. M.

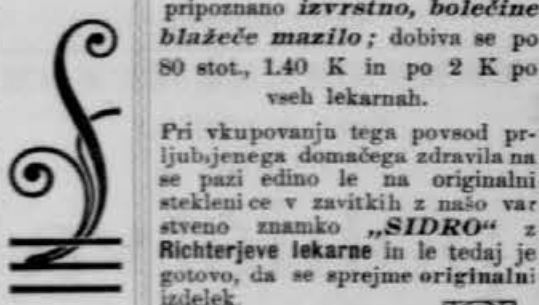
Varujte Vaše noge

Noga z nogo
navadnih
podplav.
Noga z nogo
asbestnih
podplav.
kurjih oči, žuljev, mokrote in
mrzlot. Vse te napake, posebno
pa reapietati po: in pečenje iz-
gub z našimi dr. Högyesovimi pa-
tentnimi asbestnimi podplati. Par
podplav stane 80 stot., K 1-20
in 2-40. Pošilja se po povzetju.
Prospekti in priznala pisma vo-
jaških oblastij in drugih visokih
krogov brezplačno. Bogato iz-
brana zaloga vseh predmetov od
asbesta. Centrala: DUNAJ, I., Do-
minikanerbastei 19.

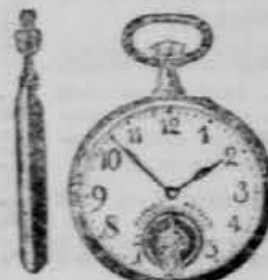
Varstvena znamka: SIDRO. LINIMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi
I. Elizabetine ulice 6.

Precizijska ura Syft, Bonheur

so najboljše teka in
popolnoma ploščnate vi-
tazke remont. ure na
sidro, hermetično za-
tvojen tako, da je
precizijsko kolesje ob-
varovano pred menja-
jočo se temperaturo.

Jeklena remont. K 9,
ravno tako na sidro, 15

rubinov, z vidnim tekom na sidro na kazalu,
5 letnim pisanim jamstvom za precizni tek,
od jekla K 19.—, od srebra K 23.—, od
dvojnatega double zata (okrovje prevlečeno
z pristnim zlatom, tedaj je povlačeno) z traj-
nim jamstvom za zlati lesk K 22.—, od 14
karat. zlatu K 60.—, Ura na sidro za dame,
posebno ploščnata »Bonheur« naj kakovosti
K 31.—, od srebra K 37.—. Veržice od
dvojnatega double zlatu v moderanih oblikah
po K 6.—, 8.— in 12.— in sicer po teži.
Sestav Roskopf, od niklja, remont. ura
K 6.—, ravno ista na sidro, patent K 8.50
z dvojnatega pokrovoma od srebra »Roskopf«
K 14.50.

Vdobi se po poštnem povzetju od to-
varniške zaloge

M. RUNDBAKIN, Dunaj, IX. Bergg. 3.
Rizik je izključen, ker se sprejme kar ne ugaja.

TRGOVINA Z ŽELEZJEM

CARL GREINITZ NEFFEN

Corso šte. 33. podružnica Trst. Piazza Goldoni 2.

Priporoča svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbinstvo

traverze, zaklepe, železo za kovače, stare železnične šine, držaje in ograje, vod-
njake, pumpe, železne cevi itd., vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji
in stranišč, peči in štedilna ognjišča, kuhinjsko, namizno in hišno opravo,
železno pohištvo in pred ognjem varna blagaine, nagrobne krize in ograje ter
orodja za vsako obrt.

Prva kranjska z vodno silo in turbino delujoča

tovarna stolov tvrdke Fr. Švigelj

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko,
priporoča sl. občinstvu, prečast. duhovščini, imejteljem
in predtojnikom zavodov in šol, krčmarjem in kavar-
narjem, ravnateljstvom uradov, gg. brivcem itd. itd.
natančno in trpežno izvršene

stole, naslonjače, fotelje, vrtno stole,
gugalnike itd. itd.

po karnajbolj nizki ceni. Blago je iz trdega, izbranega
lesa, poljubno likano ali v naravni boji imitirano.

Največja zaloga stolov, naslonjačev in gugalnikov iz trsja.

Na željo pošlje tvrdka najnovejše obširne cenike z nad 80 slikami, iz katerih je
razvidna oblika blaga in cene, zastoj in franko.

Naročevalcem na debelo dovoli se znaten popust.

Zadnji mesec.

Srečkanje, dne 21. novembra 1903.

C. kr. dunajska policijska loterija, srečke po 1 K.

1500 dobitkov, mej temi 100 glavnih dobitkov v vrednosti kron 50.000 kron!!
Prvi trije glavni dobitki kron 25.000, 5000, 1000, se na zahtevanje po odbitku postavnega davka

izplačaje v gotovini

Srečke se vdobivajo v vseh menjalnicah, tobakarnah, loterijskih kolekcijah in pri
Polizei-Lotterie-Bureau, Dunaj, I., Spiegelstrasse 15.

Vsak kupec srečke vdobi izkaz srečkanja brezplačno in franko.

Andemo de Franz.

V dobroznani gostilni »Andemo de Franz«
v ulici Geppa št. 16.

se toči:

fino vipavsko belo	po 40 nvč.
za na dom	» 36 »
istiski teran I. vrste	» 36 »
za na dom	» 32 »
nad 10 litrov	» 28 »
dalmatinsko I. vrste	» 36 »
za na dom	» 32 »
nad 10 litrov	» 28 »

Priporoča se krčmarjem in trgovcem za
prodajo na debelo, slavnemu občinstvu pa za
mnogobrojni obisk. Na razpolgo so vedno
topla in mrzla jedila. Krčma je odprta vsak
večer do polnoči.

Udani
Josip Furlan,
krčmar.

Kdor

se želi udeležiti z malo denarno
svoto

od nekaj kron

nekemu dobremu uspevajočemu
od države zajamčenemu podjetju
naj zahteva

uraden prospect

Pošilja ga franko in brezplačno

Samuel Heckscher senr.

bančna poslovница v HAMBURGU.

Zaloga

glinastih pečij

v različnih velikostih načrtih in barvah ter razno-
vrstnih plošč za prevlečenje štedilnih ognjišč iz
ene prvih časkih tovarn. Zelo trpežno blago, cene
zmerne. Postavljajo se tudi štedilna ognjišča in
sprejemajo vsakovrstne poprave.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi
priporoča se najtoplje.

PETER VERČON

TRST. — Ulica Chiozza št. 14.
(skozi dvorišče).

Mnogo denarja!

do 1000 kron na mesec zamo-
rejo častno zaslužiti osebe vsa-
kega stanu, (tudi kot postran-
ski zaslužki).
Natančneje pod »Reel 107«
na Annoncen-Abtheilung des
MERCUR, Stuttgart, Bergstr.

Precizijska ura »Glashütte«

Najboljši tek!
Popolnoma plo-
ščnata kavalir-
ska remontir-
ana na sidro za
gorjele.

Ura je her-
metično za-
prta in je to-
raj obvarova-
na pred pra-
hom in vodo
ter vsled tega
ni izpostave
lesa spre-
menamtem-
perature. Ina
15 rubl. ov in

je tek sidra vidljiv na sprednjem kazalšču plošč. Per-
letno pisano jamstvo za pravičen tek. Jeklena
stane, odprta, 28 K. z odskočljivim pokrovom
K 33.—, odprta 35.— K. z odskočljivim pokrovom
K 40.—, iz dvojnatega double zlatu (pokrovi so
preblečeni se solidno in pristno zlato ploščo toraj
ne pozlačeni) jamči se, da ta ura 25 let izgleda
kakor popolnoma zlata, stane le 40.— K. z od-
skočljivim pokrovom K 45.—. Veržice iz dvojnega
double v najmodernejših oblikah po 8 K in 12 K,
v razmerju z njih težo.

Razpošilja franko in carine prosto po povzetju
ali preplačilu

Uhrenhaus »Chronos« Basel, Švica.

Na pisma v Švico staviti je znamko od 25 stot., na dopisnice
pa 10 stot.

Hiša in zemljišče.

V najem odda **Fran Starc** v Birkov-
ljah št. 411 svoja zemljišča, narajena s sadnimi
in sadnim drevjem, nadsleje njive za žito,
krompir in zelenjavo. Senu se nakopi za
vzdrževanje dveh govedi. Hlev je pripraven
za 4 govedi. V hiši so 3 kobe 2 klet in 1
kuhinja, a zraven hiše vodnjak. — Kdor bi
želel vzeti vse to v najem, naj se oglasi pri
zgoraj omenjenem.

Ravnokar je izšla

v zalogi

J. Blasnikova nasl. v Ljubljani

VELIKA

PRATIKA

za prestopno leto

1904,

ki ima 366 dni.

Na svetlo dala c. kr. kmetijska družba.

Blasnikova »Velika Pratika«, katero
izdaja c. kr. kmetijska družba že nad pol stoletja, iz-
haja od svojega rojstva že čez sto let, je edino
prava, starodavna »Pratika«, katero je mnogo
let skrbno urejal rajni praboritelj Slovenec, dr.
Jancz Bleiweis in v. č. g. župnik Blaž Potončnik ter
razni drugi učenjaki duhovskega in svetnega stanu.
Ta »Pratika« ima na prvi strani podobo Sv. Jožefa
kot uradno potrjeno varstveno znamko. Zatorej
zahtevajte vedno le Blasnikovo »Veliko
Pratiko«, vsako drugo zavrnite kot nepravilo!!!
»Velika Pratika« stane 24 v.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Polnovplačani akcijski kapital
K 1,000.000

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih
obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promete izdaja k vsakemu žrebanju.

Špitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje

izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale
kupone.

Vinkuluje in divinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic.

Daje predujme na vred. papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni
izgubi

Borova naročila.

Podružnica v Spljetu

(Dalmacija.)

Denarne vloge vsprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim
obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do
dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.